P9_TA(2020)0036

Guinejská republika, zejména násilí vůči demonstrantům

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 13. února 2020 o Guinejské republice, zejména o násilí vůči demonstrantům (2020/2551(RSP))

(2021/C 294/07)

Evropský parlament,

— s ohledem na svá předchozí usnesení o Guinejské republice,

— s ohledem na společné prohlášení OSN, Evropské unie a ambasád USA a Francie v Guinejské republice ze dne 5. listopadu 2019,

— s ohledem na komuniké Komise Hospodářského společenství států západní Afriky (ECOWAS) ze dne 4. listopadu 2019 vydané po incidentech v Konakry,

— s ohledem na tiskové prohlášení Africké komise pro lidská práva a práva národů ze dne 9. listopadu 2019 o potlačování demonstrací v Guinejské republice,

— s ohledem na 35. zasedání pracovní skupiny Rady OSN pro lidská práva pro všeobecný pravidelný přezkum, které se uskutečnilo ve dnech 20. až 31. ledna 2020,

— s ohledem na Mezinárodní pakt o občanských a politických právech (ICCPR) z roku 1966,

— s ohledem na Dohodu o partnerství mezi členy skupiny afrických, karibských a tichomořských států na jedné straně a Evropským společenstvím a jeho členskými státy na straně druhé (tzv. dohoda z Cotonou),

— s ohledem na Africkou chartu lidských práv a práv národů ze dne 27. června 1981, která vstoupila v platnost dne 21. října 1986,

— s ohledem na ústavu Guinejské republiky, která byla schválena Národní radou pro přechod (*Conseil National de Transition*) dne 19. dubna 2010 a přijata dne 7. května 2010,

— s ohledem na Všeobecnou deklaraci lidských práv,

— s ohledem na národní orientační program 11. Evropského rozvojového fondu (ERF) na období 2015 až 2020, v jehož rámci jsou přiděleny prostředky Guinejské republice,

— s ohledem na čl. 144 odst. 5 a čl. 132 odst. 4 jednacího řádu,

A. vzhledem k tomu, že v Guinejské republice je u moci prezident Alpha Condé, který byl do úřadu poprvé zvolen v roce 2010 a poté v roce 2015; vzhledem k tomu, že v zemi probíhají od poloviny října 2019 masové protestní demonstrace, zejména protesty Národní fronty na ochranu ústavy (*Front National pour la Défense de la Constitution*, FNDC), proti prezidentovi Condému, neboť opozice se obává, že bude usilovat o rozšíření svých ústavních pravomocí; vzhledem k tomu, že ústava Guinejské republiky omezuje prezidentský mandát na dvě volební období; vzhledem k tomu, že druhé volební období prezidenta Condého má vypršet na konci roku 2020;

B. vzhledem k tomu, že jeho zvolení do prezidentského úřadu bylo prvním krokem v rámci demokratických reforem a transparentnosti po letech vlády vojenské junty; vzhledem k tomu, že prezident Condé je obviňován z korupce a omezování politické svobody; vzhledem k tomu, že ústavní reforma, jejímž jediným cílem je prodloužit prezidentský mandát, aby mohl Alpha Condé zůstat u moci, vyvolala násilné protesty;

C. vzhledem k tomu, že prezident Condé se v poslední době rovněž snaží oslabit institucionální pojistky, které brání jeho reformě, a za tímto účelem ovlivňuje Ústavní soud Guinejské republiky a volební komisi; vzhledem k tomu, že v březnu 2018 byl z úřadu odvolán předseda Ústavního soudu Kéléfa Sall; vzhledem k tomu, že ministr spravedlnosti Cheick Sako rezignoval, neboť nesouhlasil se změnami ústavy, které by umožňovaly třetí prezidentský mandát;

Čtvrtek 13. února 2020

D. vzhledem k tomu, že vládnoucí strana Shromáždění guinejského lidu (*Rassemblement du Peuple Guinéen*) nemá v parlamentu dvoutřetinovou většinu potřebnou ke změně ústavy; vzhledem k tomu, že referendem o změně ústavy by se obešel parlament Guinejské republiky;

E. vzhledem k tomu, že dne 19. prosince 2019 prezident Condé oznámil, že referendum o změně ústavy se plánuje na 1. března 2020; vzhledem k tomu, že parlamentní volby, které byly původně naplánovány na 16. února 2020, byly odloženy a proběhnou současně s referendem; vzhledem k tomu, že návrh nové ústavy zahrnuje prodloužení prezidentského mandátu ze dvou pětiletých na dvě šestiletá funkční období; vzhledem k tomu, že se očekává, že prezident Condé se bude snažit změnu ústavy využít k prosazení třetího funkčního období;

F. vzhledem k tomu, že FNDC, která sdružuje opoziční strany, organizace občanské společnosti a odborové svazy, pořádá protestní akce a plánuje stávky na protest proti změně ústavy; vzhledem k tomu, že od 12. října do 28. listopadu 2019 bylo zatčeno minimálně sedm členů FNDC a byli stíháni za narušování veřejného pořádku a ohrožení veřejné bezpečnosti v důsledku svolávání demonstrací proti návrhu nové ústavy, a že nakonec byli na nátlak mezinárodního společenství zproštěni obvinění;

G. vzhledem k tomu, že politická situace v zemi je velmi napjatá a že zde dochází k výbuchům násilných protestů; vzhledem k tomu, že vláda proti protestům tvrdě zakročuje a že podle zpráv lidskoprávních organizací policie proti demonstrantům nasazuje – zejména v hlavním městě Konakry a v centru opozice Mamou ležícím na severu země – brutální, nepřiměřené a nezákonné násilí, mimo jiné barikády, střelbu a slzný plyn; vzhledem k tomu, že policie ve Wanindaře údajně použila jednu ženu jako lidský štít na ochranu před kameny, které na ni házeli demonstranti;

H. vzhledem k tomu, že Fodé Oussou Fofana, místopředseda hlavní opoziční strany Unie demokratických sil Guineje (*Union des Forces Démocratiques de Guinée*,UFDG), obvinil prezidenta ze státního převratu a podvodu; vzhledem k tomu, že se opoziční strany zavázaly na protest bojkotovat parlamentní volby;

I. vzhledem k tomu, že ECOWAS a Africká komise pro lidská práva a práva národů vyzvaly k dodržování základních práv demonstrantů a apelovaly na bezpečnostní složky, aby zlepšily dohled nad demonstracemi;

J. vzhledem k tomu, že Komise OSN pro lidská práva konstatovala, že bezpečnostní složky při zákrocích proti protestům, které začaly v Konakry ve dnech 14. a 15. října 2019 „porušily mezinárodní normy pro použití síly“; vzhledem k tomu, že pohřeb zabitých demonstrantů provázelo další násilí, které si vyžádalo nové oběti na životech;

K. vzhledem k tomu, že Guinejská republika se ve světovém indexu svobody tisku z roku 2019 umístila mezi 180 zeměmi na 101. místě; vzhledem k tomu, že od roku 2015 bylo nejméně 20 novinářů předvoláno, zadrženo nebo trestně stíháno; vzhledem k tomu, že od zahájení demonstrací v říjnu 2019 jsou zatýkáni novináři, obránci lidských práv a aktivisté z řad občanské společnosti, včetně koordinátora FNDC Abdourahmana Sanoha, který byl následně propuštěn, zatímco jiní jsou stále zadržováni a je na nich pácháno násilí; vzhledem k tomu, že během protestů bylo zabito nejméně 28 civilistů a jeden policista; vzhledem k tomu, že lidskoprávní organizace odhadují, že od roku 2015 bylo zabito minimálně 70 demonstrantů a přihlížejících, mezi nimi student Amadou Boukariou Baldé, kterého příslušníci policie během protestů na Univerzitě v Labé v květnu 2019 ubili k smrti;

L. vzhledem k tomu, že několik místních nevládních organizací odsoudilo podmínky v guinejských věznicích, zejména „velké přeplnění kapacit, zcela neadekvátní stravu a výživu a neproškolenou vězeňskou ostrahu“ (přebráno ze zprávy organizace *Human Rights Watch*); vhledem k tomu, že tyto podmínky jsou znepokojivé v celé zemi, avšak mimořádně vážné v centrální věznici v Konakry;

M. vzhledem k tomu, že Guinejská republika patří mezi nejchudší země Afriky, kterou navzdory největším zásobám bauxitu na světě, které se nacházejí v okolí Boké, stále sužují důsledky mnoholetého špatného hospodaření a korupce; vzhledem k tomu, že dvě třetiny 12,5 milionové populace žijí v chudobě a že epidemie eboly v letech 2013 až 2016 výrazně oslabila místní ekonomiku; vzhledem k tomu, že mladí lidé do 25 let, kteří tvoří 60 % populace, jsou mimořádně zasaženi nezaměstnaností;

N. vzhledem k tomu, že v kontextu současných protestů proti reformě ústavy, které prohlubují napětí mezi vládou a opozičními stranami, informuje OGDH (guinejská organizace na ochranu lidských a občanských práv) o opakovaném porušování lidských práv v Guinejské republice; vzhledem k tomu, že tyto akty zahrnují mimo jiné ničení veřejných budov a zařízení, pokusy o rozdmýchání etnického napětí či nucené vyhánění osob ze soukromého vlastnictví; vzhledem k tomu, že vláda Guinejské republiky od února do května 2019 násilně vystěhovala více než 20 000 osob z různých čtvrtí Konakry, aby získala pozemky pro vládní ministerstva, zahraniční ambasády, podniky a další veřejné projekty;

O. vzhledem k tomu, že Evropská unie v letech 2014 až 2020 poskytla Guinejské republice podporu prostřednictvím národního orientačního programu 11. ERF ve výši 244 000 000 EUR, která byla určena především na institucionální reformy a modernizaci státní správy, městských sanitárních služeb, zdravotnictví a silniční dopravy a na podporu vnitrostátní schvalující osoby;

1. vyjadřuje politování nad pokračujícím násilím v Guinejské republice; důrazně odsuzuje porušování svobody shromažďování a svobody projevu, jakož i páchané násilí, zabíjení a další formy porušování lidských práv; žádá, aby vládní síly okamžitě zmírnily svůj postup a aby byly povoleny zákonné a pokojné protesty bez jakéhokoli zastrašování;

2. vyzývá vládu Guinejské republiky, aby začala urychleně, transparentně, nestranně a nezávisle vyšetřovat úmrtí a zranění demonstrantů, údajné nepřiměřené použití síly nebo jiná porušení lidských práv donucovacími orgány a aby odpovědné osoby, včetně příslušníků policejních a bezpečnostních složek, pohnala k odpovědnosti a zabránila jejich beztrestnosti; připomíná vládě Guinejské republiky, že k jejím prioritám by mělo rovněž patřit potírání korupce a skoncování s beztrestností;

3. vyjadřuje hluboké politování nad jakýmikoli plány na změnu ustanovení ústavy této země, která se týkají délky funkčního období prezidenta; důrazně připomíná, že součástí fungující demokracie musí být dodržování zásad právního státu a všech ústavních ustanovení, k nimž případně patří i omezení délky prezidentského mandátu; vyzývá prezidenta Guinejské republiky k dodržování ústavy této republiky, zejména k dodržování článku 27;

4. vyzývá k dodržování práva na svobodu shromažďování, svobodu sdružování a svobodu projevu, jež je zakotveno v mezinárodních normách a smlouvách a úmluvách OSN, které Guinejská republika ratifikovala; vyzývá vládu Guinejské republiky, aby okamžitě přijala opatření, kterými by zajistila dodržování práva na svobodné a pokojné protesty, aby vytvořila bezpečné prostředí, v němž nebude docházet k obtěžování, násilí a zastrašování, a aby umožnila jednání s opozicí;

5. naléhavě vyzývá všechny dotčené strany, aby zabránily dalšímu vystupňování napětí a násilí; vyzývá vládu Guinejské republiky i opoziční skupiny a organizace občanské společnosti, aby postupovaly umírněně, jednaly odpovědně a zapojily se do konstruktivního dialogu v zájmu nalezení trvalého, konsenzuálního a nenásilného řešení; vyzývá EU, aby pokračovala ve svých snahách o posílení úlohy občanské společnosti a stimulovala nestátní aktéry k přijetí aktivní úlohy;

6. naléhavě vyzývá vládu Guinejské republiky, aby zajistila včasné uspořádání transparentních, důvěryhodných a svobodných parlamentních i prezidentských voleb, jichž se budou moci bez omezení účastnit opoziční strany, a tedy aby jim mimo jiné umožnila registraci, pořádání volebních kampaní, přístup k médiím a svobodu shromažďování;

7. připomíná, že je důležité, aby autonomní vnitrostátní volební komise byla nezávislá na vládě a na všech politických stranách; naléhavě vyzývá vládu Guinejské republiky a prezidenta Condého, aby národní nezávislé volební komisi zajistily možnost pracovat zcela transparentně, bez vnějších zásahů a bez zastrašování či nátlaku vládnoucích politiků nebo stran;

8. naléhavě vyzývá orgány Guinejské republiky, aby zcela dodržovaly všechny vnitrostátní i mezinárodní závazky týkající se občanských a politických práv, včetně práva na svobodu projevu, shromažďování a sdružování, zákazu mučení, špatného zacházení a svévolného zadržování a práva na spravedlivý proces; zdůrazňuje, že dodržování lidských práv musí být klíčovým prvkem každého politického řešení této krize;

9. vyzývá orgány Guinejské republiky, aby v souladu s mezinárodními normami zahájily vyšetřování a stíhání členů bezpečnostních složek, proti nimž existují důkazy o jejich trestněprávní odpovědnosti za zneužití moci, jichž se dopustili nyní nebo v minulosti;

10. připomíná, že dynamická občanská společnost schopná fungovat beze strachu, zastrašování a násilí je nebytným předpokladem pro upevnění demokracie; naléhavě vyzývá vládu a bezpečnostní síly, aby prosazovaly prostředí, v němž je možné zajistit představitelům nevládních organizací a občanské společnosti bezpečnost, a to mimo jiné zrevidováním právních předpisů o použití síly při veřejných shromážděních;

11. zdůrazňuje, že je důležité zajistit a podporovat pluralitu, nezávislost a svobodu sdělovacích prostředků, které slouží demokracii; naléhavě vyzývá orgány Guinejské republiky, aby okamžitě ukončily veškeré obtěžování a zastrašování novinářů, mimo jiné přestaly sdělovacím prostředkům svévolně odnímat provozní licence, aby respektovaly individuální práva novinářů a obránců lidských práv působících v této zemi a zaručily jim bezpečnost k tomu, aby mohli informovat o politické situaci a stavu lidských práv v Guineji a mohli tuto situaci a tento stav monitorovat;

12. ostře kritizuje uvěznění Abdourahmana Sanoha a dalších vůdců opozice a občanské společnosti; vyzývá k tomu, aby v zemi byli okamžitě propuštěni političtí vězni a byla prošetřena rozšířená tvrzení o špatném zacházení s vězni;

13. vyzývá orgány Guinejské republiky, aby zastavily další vystěhovávání obyvatel z jejich pozemků či nemovitostí do doby, než budou schopny zaručit dodržování práv jejich rezidentů, včetně náležitého oznámení o výpovědi a zajištění odškodnění a přesídlení ještě před vystěhováním; zdůrazňuje, že všem násilně vystěhovaným jednotlivcům, kteří zatím neobdrželi žádné odškodnění, by takové odškodnění mělo být poskytnuto;

14. připomíná, že pro Guinejskou republiku je důležité, aby spolupracovala s regionálními partnery, a aby tak společně upevňovali demokracii a posilovali rozvoj a bezpečnost; naléhavě vyzývá orgány v Guinejské republice, aby úzce spolupracovaly s regionálními organizacemi, včetně společenství ECOWAS, a to v zájmu obnovy základních svobod, prošetření všech případů porušení lidských práv, k nimž došlo při demonstracích, a přechodu k demokracii; připomíná, že současnou krizi lze vyřešit pouze otevřeným dialogem, jenž se bude v rámci země odehrávat mezi její vládou a opozičními skupinami; připomíná, že také ECOWAS a sousední země se mohou podstatným způsobem zasadit o prosazení a pokračování tohoto interního dialogu; vyzývá guinejskou vládu a ECOWAS k úzké spolupráci, aby zajistily, že volby pořádané v roce 2020 budou mít poklidný a reprezentativní průběh; vyzývá Komisi a členské státy, aby se držely doporučení, jež jsou uvedena ve všeobecném pravidelném přezkumu Guinejské republiky z ledna 2020, zejména pokud jde o právo na život, tělesnou integritu, svobodu projevu a právo na pokojné shromažďování, použití síly a beztrestnost; naléhavě vyzývá orgány Guinejské republiky, aby se smysluplně zapojily do všeobecného pravidelného přezkumu, který připravuje Rada OSN pro lidská práva, a to mimo jiné umožněním neomezeného přístupu OSN do země, a aby zcela uplatňovaly doporučení, jež následně vydá pracovní skupina;

15. naléhavě vyzývá Evropskou unii, aby situaci v Guinejské republice bedlivě sledovala a pohnala vládu této země k odpovědnosti za všechna porušení závazků vyplývajících z mezinárodních právních předpisů a dohod v lidskoprávní oblasti, zejména závazků stanovených v článcích 8, 9 a 96 dohody z Cotonou;

16. vyzývá místopředsedu Evropské komise, vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku a Evropskou službu pro vnější činnost (ESVČ) k vedení politického dialogu, a to i dialogu založeného na článku 8 dohody z Cotonou, jehož účelem bude rychle zmírnit napětí v zemi a asistovat, budou-li o to požádáni, při přípravách poklidných voleb, mimo jiné zajištěním zprostředkování a opatřeními namířenými proti předvolebním i povolebním násilnostem; dále místopředsedu Komise, vysokého představitele a ESVČ vyzývá, aby spolupracovali s orgány Guinejské republiky, se společenstvím ECOWAS, Úřadem OSN pro lidská práva v Guinejské republice, Africkou komisí pro lidská práva a práva národů a se zvláštním zástupcem generálního tajemníka OSN pro západní Afriku a oblast Sahelu na vypracování společné strategie, která by vyřešila stávající politickou krizi;

17. vítá skutečnost, že 11. ERF klade důraz na podporu právního státu v Guinejské republice; naléhavě vyzývá Komisi a ESVČ, aby i nadále podporovaly upevňování občanské společnosti a nezávislých státních institucí;

18. vyzývá delegaci Evropské unie v Guinejské republice, aby situaci nezávislé občanské společnosti v této zemi pečlivě sledovala, aby monitorovala soudní řízení s politickými vězni a problematiku lidských práv v Guineji i nadále řešila v rámci svých jednání s orgány Guinejské republiky; vyzývá Komisi, aby bedlivě sledovala situaci v Guinejské republice a pravidelně informovala Parlament;

19. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Radě, Komisi, místopředsedovi Komise, vysokému představiteli Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, prezidentovi a parlamentu Guinejské republiky, orgánům společenství ECOWAS, Smíšenému parlamentními shromáždění AKT-EU a Africké unii a jejím institucím.